

zeer groot deel bedekt door het zeer groote afmetingen bereikende gras met overhangende bloempluimen: *Themeda gigantea*, dat in het vochtiger westelijk deel van Java speciaal voorkomt langs rivieroeveren, aan wanden van waterlopen, ravijnen en holle wegen (BACKER, Handboek voor de Java-flora), alle plaatsen, waar het locale klimaat nog vochtiger is dan de omgeving. Het zou natuurlijk kunnen, dat de subspecies *avenacea*, die daar voorkomt en verder op Java alleen van den Tengger bekend is, andere eischen stelt aan het locale klimaat als de andere vormen. Maar ver in den drogen tijd van het jaar 1918, toen het op alle voetpaden van het Idjèn-hoogland geweldig stoffig was, bleek dat onder de grasvegetaties alleen een heel dun laagje van den zandigen bodem tot droog stof was geworden, en dat daar onder het zand rijkelijk voorzien was van water. Verdere verdamping uit den bodem werd toen tegengehouden door die luchthoudende, uitgedroogde bovenlaag. Klaarblijkelijk is daar de watervoorziening in den bodem veel gunstiger dan elders, waardoor het locale klimaat er veel vochtiger is dan af te leiden zou zijn uit de regencijfers.

Dit éénjarig, sterk uitstoelend gras van open, zonnige terreinen of hoogstens lichtbeschaduwde terreinen komt volgens BACKER (Handboek, bldz. 77) plaatselijk vaak talrijk voor, en dikwijls in groote groepen. Er blijkt dus nog wel iets aan de verspreiding der zaden te haperen. Komen er menschen of dieren door dergelijke groepen, dan zal de kans wel groot zijn, dat er zaden op de door RACIBORSKI beschreven wijze verspreid worden, maar de mogelijkheid bestaat, en lijkt mij niet zoo klein, dat vele van de zaden uit die kluwens niet een beurt krijgen om naar een nieuwe plek gedragen te worden. Hierop zou het voorkomen in groote groepen wel wijzen. Zij die hun woonplaats niet al te ver van met dezen *Andropogon* begroeide terreinen bebben, zouden in dit opzicht nog zeer waardevolle aanvullende waarnemingen kunnen verrichten.

J. BEUMÉE.

KORTE MEDEDEELINGEN

Nest en eieren van den Terindak (*Rhopodytes sumatranus* [Raffl.]). — Den 18en Mei 1930 vond ik te Batoe Ampar, Landschap Koeboe, een nest met eieren van bovengenoemden Malkoha. Deze vondst zou ik niet afzonderlijk vermelden, wanneer ik in ROBINSON's „Birds of the Malay Peninsula”, Vol. II, blz. 81, niet gelezen had, dat nog niets bekend was van nestwijze en eieren van *Rhopodytes sumatranus* (RAFFL.).

De *vogel*, die met een werpnet (djala) op het nest gevangen werd, had een lengte van 39 cm; kop, nek, hals en bovenborst donkergrijs; vleugels, staart en bovenrug metaalachtig groen; onderstaartdekveeren en onderbuik bruin (Engelsche naam: „Rufous bellied Malkoha”); bek groen; naakte huid om het oog bloedrood; iris zwart met blauwgrijze oogring; pooten leikleurig zwart; staart sterk verlengd, 22 cm lang.

Het *nest* was gebouwd in een lagen struik (*Allophylus* sp.¹⁾, *m a t a k e t a m*), op ongeveer 1½ meter hoogte, aan den kant van den weg. De onderbouw bestond uit een fundament van over elkander liggende takjes, ongeveer op de wijze zooals *Treron*-soorten hunne nesten bouwen. De takjes waren hier echter zoo gelegd, dat een duidelijk kommetje ontstond, dat opgevuld was met *m a t a k e t a m*-bladeren. In totaal telde ik 15 stuks. Het nest bevatte twee witte eieren van het bekende *boeboe*-type (*Centropus bengalensis javanensis* [DUMONT]). De vrij stevige schaal is ruw korrelig; afmetingen: 27,9 × 23,9 en 27,1 × 23,7 mm. De eieren bleken nog geheel versch te zijn, zoodat de legdatum van het eerste ei vermoedelijk 14 of 15 Mei is geweest.

Pontianak, Juli 1930.

L. COOMANS DE RUITER.

¹⁾ Deze determinatie dank ik aan Dr F. H. ENDERT van het Boschproefstation te Buitenzorg.

Oela tjinto manih. — In het Augustusnummer van De Tropische Natuur oppert de heer F. J. NAINGGOLAN de veronderstelling, dat de Minangkabause naam van *Lachesis wagleri*, *oelar tjinta manis*, een verbastering zou zijn van *oelar tjantik manis*. Het omgekeerde is echter waar: het minder gebruikelijke *oelar tjantik manis* moet een verbastering zijn van het gewone *oelar tjinta manis*, of naar Minangkabause uitspraak, *oela tjinto manih*. Dit *tjinto manih* is op zijn beurt weer een volksetymologie voor het oorspronkelijke *tjintamani*, een leenwoord uit het Sanskrit. Het Sanskritwoord *tjintâmani* betekent: een juweel, dat alle wensen vervult. Het is bekend, dat in vele Voor-Indiese, maar ook in Indonesiese sprookjes, een slang optreedt als bezitter van zulk een juweel, of ook wel van een toverring, die dezelfde wensvervullende kracht bezit. De held van het verhaal krijgt dan de ring of het juweel, meestal als dank voor een weldaad die hij aan een slang bewezen heeft. Een voorbeeld van zulk een verhaal vindt men in J. DE VRIES, Volksverhalen uit Oost-Indië, no. 67; in de aantekeningen wordt daar o. a. ook naar Voor-Indiese verhalen verwezen. Bij informatie naar het volksgeloof in Minangkabau met betrekking tot de *oela tjinto manih* vernam ik, dat deze slang geluk brengt; zijn uitwerpselen zijn goud, en hij geeft aan de mensen soms een toverring. Deze laatste mededeeling neemt wel alle twijfel aan de afleiding van *tjinto manih* uit Sanskrit *tjintâmani* weg. De afleiding wordt reeds gegeven in het Kawi-Balineesch-Nederlandsch Woordenboek van Dr H. N. VAN DER TUUK, deel I (1897), blz. 575. VAN DER TUUK haalt een artikel uit de Soerab. Courant van 6 April 1886 aan, waaruit blijkt, dat de slang gemakkelijk getemd kan worden. Ook mijn Minangkabause zegslieden verzekerden mij, dat men de slang, wegens zijn gelukbrengende eigenschappen, vaak op het erf (b. v. in een boom) houdt; zij hielden hem niet voor vergiftig. Een hunner vertelde, dat hij gezien had, hoe zulk een slang door een vogel gevoed werd. Het Minangkabause woordenboek van VAN DER TOORN zegt, dat de slang volgens het bijgeloof van den wind leeft.

Dr P. VOORHOEVE.

MEDEDEELINGEN VAN DE VEREENIGING

Afdeeling Soerabaja. — Op Dinsdag 17 Juni heeft Mej. Dr B. POLAK uit Buitenzorg voor de leden een lezing gehouden over: **Resultaten en perspectieven van botanisch veenonderzoek**, tot het bijwonen waarvan mede waren uitgenoodigd de leden van den Kunstkring, van de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging en van het Koninklijke Instituut van Ingenieurs.

Spreekster begon met in de herinnering terug te roepen, hetgeen onder „veen” en „een veen” wordt verstaan. Onder het eerste begrip verstaat men de grondstof, waaruit de turf gestoken wordt, terwijl „een veen” een moeras is, waarin een laag aanwezig is van minstens 30 cm veenstof, welke bestaat uit overblijfselen van in het quartaire tijdperk vergane planten. Verder kent men dan vanouds in Holland de onderscheiding hoog- en laagveen, termen uit het bedrijf van den turfgraver voortgekomen en later door de wetenschap overgenomen. Laagveen is voor den grondwerker het laaggelegen land, waar de turf uit het grondwater moet opgebaggerd worden, terwijl hoogveen daarentegen boven de omgeving uitsteekt. In het laatste geval wordt de turf gegraven en wordt het grondwater eerst in de alleronderste lagen bereikt. Aldus zijn in Nederland de beide provinciën Holland als laagveengebied op te vatten, terwijl de hoogvenen dan oostelijk in Drente, Groningen, Friesland te zoeken zijn.

De techniek van het turfgraven, benevens de daarbij in zwang zijnde termen, zijn van Nederland uit in Midden-Europa doorgedrongen. Daarnaast zijn allereerst in Nederland, en later in Duitschland en Scandinavië, de botanische en geologische wetenschappen zich met het ontstaan en de samenstelling van het veen gaan bezighouden.

In 1771 reeds paste J. LE FRANQ VAN BERKHEY in zijn werk „Natuurlijke Historie van Holland” de volgende redeneering toe: Daar het veen van Holland in het grondwater ligt en er dus plassen ontstaan als dit veen is weggebaggerd, moet het ook in dergelijke meeren gevormd zijn. Zoo hebben wij slechts waar te nemen wat in de tegenwoordige poelen en plassen geschiedt, om te kunnen besluiten hoe eertijds Holland is ontstaan. Welnu, deze wateren groeien dicht met planten en dus was Holland eens een groot meer, dat op precies dezelfde wijze, als wij nog dagelijks voor oogen kunnen zien, tot land is geworden. Daarom is het geheel overbodig de turf zelf nog eens te gaan onderzoeken en na te gaan, welke plantjes er in zitten. — Dezelfde opvatting huldigt STARING (1856) in zijn klassiek werk: „De bodem van Nederland”. Het is door diens autoriteit, dat wij allen deze theorie nu nog in de aardrijkskundelessen hooren voordragen.